

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060201

DOM
2014-11-27
Stockholm

Mål nr
M 1241-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-01-16 i mål M 40-14, se bilaga

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
462 82 Vänersborg

MOTPARTER

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Uddevalla kommun
451 81 Uddevalla

Ombud: Advokat J R

2. Ulvesunds Havsbadförening UPA, 758500-1881

SAKEN

Strandskyddsdispens för skärmvägg på fastigheten Ulvesund 1:88 i Uddevalla kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår Ulvesunds Havsbadförenings UPA begäran om syn.
  2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 12 december 2013, dnr 526-32931-2013, att avslå ansökan om strandskyddsdispens.
-

Dok.Id 1168126

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med upphävande av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa Länsstyrelsens beslut 2013-12-12.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Uddevalla kommun (nämnden) och **Ulvesunds Havsbadförening UPA** (föreningen) har bestritt ändring. Föreningen har även yrkat att syn ska hållas på den aktuella platsen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Syftet med den skärmvägg som föreningen sökt strandskyddsdispens för är att förhindra upplevelsen av insyn från ett bostadshus på en intilliggande fastighet. Detta är inget särskilt skäl för strandskyddsdispens enligt miljöbalkens regler. Skärmväggen ska uppföras mitt på berget och avses bli 3,25 meter hög och 11 meter lång. Länsstyrelsen anser att skärmväggens läge på fastigheten inte är att betrakta som ianspråktaget utan att skärmväggen skulle ha en privatiserande effekt och därmed försvåra för allmänheten att komma till och vistas i området. Om skärmväggen uppförs mitt på berget kommer ett idag allemansrättsligt tillgängligt område för friluftsliv att undantas från allmänhetens nyttjande. Det aktuella området har allmänheten idag tillgång till och det utgör en bra utsiktsplats mot havet. Sträckan mellan den tänkta placeringen av skärmväggen och fastighetsgränsen är ca 9 meter och skärmväggens bredd på 11 meter innebär att allmänheten utestängs ifrån en betydande del av den oexploaterade delen av strandområdet. Vidare kan skärmväggen uppfattas som att den hör till bostadshuset och därmed utvidgas den upplevda hemfridszonen. Länsstyrelsen anser att det finns en uppenbar risk att området mellan skärmväggen och den norra delen av fastigheten uppfattas som privat mark då bostadshuset och skärmväggen kan tolkas som en enhet. Vidare är en skärmvägg inte nödvändig för badverksamheten. Skärmväggen påverkar strandskyddsintresset negativt i hög grad. Länsstyrelsen gjorde fältbesök på den

aktuella fastigheten den 7 oktober 2013, när nämndens andra dispens inkommit till Länsstyrelsen för granskning.

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Föreningen har sedan 1923 skött badplatsen i Ulvesund. Badplatsen ligger inom strandskyddsområde och har soldäck, brygga och trampolin och används såväl av föreningens medlemmar som av allmänheten.

Föreningen är av uppfattningen att placeringen av bostadshuset på den angränsande fastigheten kan upplevas negativt vid vistelse på den aktuella badplatsen och på bergssidan ovanför. Av förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 2, s. 89-92) framgår bl.a. att vid dispensgivning ska hänsyn tas till omfattningen av åtgärden eller anläggningen och områdets betydelse nu och i framtiden. Vid bedömningen är åtgärdens eller anläggningens art och omfattning av betydelse. Är platsen som det gäller belägen på redan ianspråktagen mark anses det som ett särskilt skäl för dispens i förhållande till det rörliga friluftslivet. Särskilda skäl för dispens kan vidare föreligga då en anläggning är avsedd för det rörliga friluftslivets behov eller i vart fall inte inskränker allmänhetens möjlighet att nyttja stranden vid allmänna badplatser, raststugor, vindskydd och liknande anordningar. Den nu aktuella anläggningen, skärmväggen, inrättas för allmänhetens gagn och för att främja det rörliga friluftslivets behov. Skärmväggen ska installeras på en fastighet som sedan tidigare är ianspråktagen för det syfte som skärmväggen ska upprätthålla, dvs. sol och bad på fastigheten för allmänheten och föreningens medlemmar. Skärmväggen kommer att underlätta den friluftsmässiga vistelsen på fastigheten då den reducerar påträngande insyn från det närliggande bostadshuset. Övriga anläggningar på fastigheten har därtill under en lång tid faktiskt nyttjats för badplatsändamål av allmänheten och syftar till att även framgent möjliggöra sådant nyttjande. Skärmväggens utformning och placering gör att området av allmänheten inte kommer att uppfattas som privat. Den är kort, 11 meter, med glesa ribbor och inte placerad i anslutning till bostadsbebyggelse, tomt eller område som på annat sätt skulle kunna uppfattas som hemfridszon. Den utgör inte heller någon gränsmarkering eller annan typ av hindrande barriär för personer som går och vistas längs strandlinjen eller på berghällarna strax ovanför. Det naturliga sättet att ta sig till badplatsen är via en stig på närliggande fastigheter. Av skyltar och övriga byggnader på fastigheten framgår att badplatsen och närliggande områden är till för allmänheten. Skärmväggen kommer inte att hindra eller störa allmänheten utan vara till

fördel för samtliga nyttjare av badplatsen. För att skärmväggen ska fullgöra sin funktion och tillgodose det behov som den inrättas för är det en nödvändighet att den ligger inom strandskyddsområdet. Platsen är vald för att syftet med insynsskyddet ska uppnås med största möjliga anpassning till miljön. Skärmväggen är även väsentlig för att föreningen ska kunna upprätthålla den pågående verksamheten. Nämnden anser vidare att badplatsen är ett angeläget allmänt intresse, även om den är i privat ägo och drift.

Föreningen har vidhållit vad den tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Länsstyrelsen har inte varit på plats och studerat den nu aktuella placeringen för skärmväggen. Ett flertal medlemmar och andra personer har till föreningen uttryckt ilska och frustration över det nya bostadshuset på den angränsande fastigheten. Det finns ett behov av insynsskydd då det inte finns någon vegetation i husets närhet. Skärmväggens utsträckning blir mycket begränsad. Endast en sektion av den avses bli maximalt 3,25 meter hög och övriga sektioner avses bli ca 1,8 meter höga. Vidare utgör längden på 11 meter endast en liten del av fastighetens totala längd. Skärmväggen kommer inte att hindra någon från att ta sig till platsen eller vistas där utan den kommer tvärtom att ge större möjlighet för allmänheten att fritt nyttja området. Badplatsen är tillgänglig för alla, inte endast medlemmar. Det finns utöver platsen för skärmväggen ett flertal trevliga och lämpliga platser på den 3 190 kvadratmeter stora badfastigheten där man kan vistas och njuta av utsikten. Att skärmväggen skulle utvidga bostadshusets hemfridszon tillbakavisas med hänvisning till avståndet till närmaste byggnad samt rådande markförhållanden. Höjdskillnaden är hela 13 meter från vattnet till husets nedersta våning. Hela området är att betrakta som ianspråktagat med hänsyn till övriga byggnader m.m. Vidare måste skärmväggen för sin funktion ligga inom strandskyddat område.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Inledningsvis bedömer Mark- och miljööverdomstolen att utredningen i målet utgör ett tillräckligt underlag för prövning och att syn på platsen därmed inte behövs.

Föreningens begäran om syn avslås därför.

Den första fråga Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är om skärmväggen är en sådan anläggning eller anordning som inte får uppföras inom strandskyddat område. Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken får inte byggnader uppföras inom strandskyddat område. Inte heller får andra anläggningar eller anordningar utföras om de hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddat område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Enligt prop. 1997/98:45 del 2 s. 86 är exempel på anläggningar och anordningar som kan vara otillåtna staket, bersåer, grillplatser, lekplatser, trädgårdsgångar, flaggstänger, trädgårdsland, vägar, parkeringsplatser, campingplatser, golfbanor, tennisbanor, upplag för sprängsten, båtupptagningsanordningar, bryggor och pirar. Mark- och miljööverdomstolen anser att den i målet aktuella skärmväggen är att jämställa med de exempel som räknas upp i förarbetena till strandskyddsbestämmelserna och att åtgärden därmed inte är tillåten inom strandskyddat område.

Nästa fråga Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är om skärmväggen hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddat område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Vid denna prövning ska särskilt beaktas hur allmänheten skulle kunna antas uppfatta rätten till tillträde. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar därvid att en elva meter lång skärmvägg med den tilltänka placeringen på fastigheten inte kan uppfattas på något annat sätt än som en begränsning av rätten för allmänheten till tillträde. Skärmväggen får alltså anses hindra eller avhålla allmänheten från att beträda ett allemansrättsligt tillgängligt område inom den aktuella fastigheten.

Eftersom skärmväggen är en sådan anläggning eller anordning som inte får utföras inom strandskyddat område samt att den hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddat område där den annars skulle ha fått färdas fritt är åtgärden inte tillåten enligt 7 kap. 15 § miljöbalken.

Av 7 kap. 18 b § miljöbalken framgår att kommunen i det enskilda fallet får meddela dispens från förbuden i 15 § om det finns särskilda skäl. Sådant beslut kan fattas efter ansökan om strandskyddsdispens. I 7 kap. 18 c § miljöbalken räknas de

omständigheter upp som får beaktas som särskilda skäl. Som en ytterligare förutsättning för dispens följer av 7 kap. 26 § miljöbalken att dispensen ska vara förenlig med strandskyddets syfte. Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken får en inskränkning i enskilds rätt inte gå längre än vad som krävs för att syftet med strandskyddet ska tillgodoses. Bestämmelsen innebär att vid prövning om ett särskilt skäl föreligger ska det göras en intresseavvägning där även hänsyn tas till enskilda intressen (prop. 2008/09:119 s. 104).

Mark- och miljödomstolen har gjort bedömningen att dispens från förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken kan meddelas eftersom det föreligger särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att en skärmvägg inte är en sådan anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och att det inte finns särskilda skäl för dispens på denna grund.

I aktuellt mål har vidare som skäl för dispens gjorts gällande att området tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften, vilket följer av 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken. Exempel på tillämpning av denna dispensgrund är bebyggelse inom en etablerad hemfridszon, tidigare beslutad tomtplats eller uppförande av en ersättningsbyggnad. Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening har badplatsen inte en sådan utformning att platsen ska anses vara ianspråktagen i förhållande till det rörliga friluftslivet. Det finns därför inte heller särskilt skäl för dispens på denna grund.

Ytterligare ett skäl för dispens som anförts är att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, i enlighet med 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken. Enligt motiven är exempel på sådana åtgärder som kan komma ifråga kommunens behov av tätortsutveckling, olika typer av infrastrukturanläggningar, anpassning av miljön för funktionshindrade eller åtgärder betingade av friluftslivs-, naturvårds-, miljö- eller kulturhistoriska intressen inom strandskyddsområdet i fråga. För att intresset ska vara angeläget bör enligt motiven den planerade åtgärden långsiktigt ge fördelar för samhället (prop. 2008/09:119 s. 106). Att uppföra aktuell skärmvägg för insynsskydd är inte ett sådant

angeläget allmänt intresse som omfattas av ifrågavarande dispensgrund. Inte heller på denna grund finns särskilda skäl för dispens.

Sammanfattningsvis kommer Mark- och miljööverdomstolen fram till att det saknas särskilda skäl för dispens i detta fall varför mark- och miljödomstolens dom ska ändras och länsstyrelsens beslut om avslag på dispensansökan fastställas.

Mark- och miljööverdomstolens dom får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Mikael Hagelroth, referent, och Gösta Ihrfelt samt tekniska rådet Yvonne Eklund.

Föredragande har varit Mia Edlund.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-01-16
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 40-14

KLAGANDE

Ulvesunds Havsbadförening UPA

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
462 82 Vänernsborg

2. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Uddevalla kommun
451 81 Uddevalla

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut 2013-12-12 i ärende nr 526-32931-2013, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Strandskyddsdispens för skärmvägg på fastigheten Ulvesund 1:88 i Uddevalla kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut och fastställer Miljö- och stadsbyggnadsnämndens i Uddevalla kommun beslut 2013-09-19, § 288.

Dok.Id 254255

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Ulvesunds Havsbadförening UPA (Havsbadföreningen) får anses ha yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut och bevilja strandskyddsdispens för skärmväggen. Det har även yrkats att domstolen företar syn på platsen innan målet avgörs. Till grund för sin talan har Havsbadföreningen anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsen har beslutat att upphäva del av den strandskyddsdispens Uddevalla kommun beviljat för insynsskydd som behövs efter att ett större bostadshus medvetet byggdes på fel plats på fastigheten X.

Idag står alltså ett mycket stort och dominerande hus 4,7 meter för nära stranden och utan gällande bygglov. Havsbadföreningen skulle helst se att huset flyttades, men då sannolikheten för detta är närmast obefintlig önskas byggas ett insynsskydd som gör att skada som uppkommit i någon mån reduceras. Det är för Havsbadföreningen fullständigt obegripligt att länsstyrelsen motsätter sig byggnationen av en luftig skärmvägg på den här nya platsen. Länsstyrelsen har endast besökt platsen en gång och det i samband med den tidigare ansökan. Det ifrågasätts hur länsstyrelsen kan besluta utifrån en minnesbild av en plats som då inte var den aktuella placeringen. Enligt länsstyrelsen skulle även den nya tilltänkta placeringen av skärmväggen ha en privatiserande effekt och därmed försvåra för allmänheten att komma till och vistas i området. Skärmväggen kan inte hindra någon från att komma till området eftersom stigen på fastighet Y är det enda sättet att nå området landvägen. Kommer man sjövägen går det inte att ta fel på att det där ett allmänt bad eftersom att det finns trampoliner, omklädningshytter, toa-hus, skyltar osv. Den tänkta skärmväggen, vilken ska förhindra insynen från det felplacerade huset, kommer att uppföras på en begränsad del av området och kan endast vara försvårande för den som önskar vistas på platsen snett uppifrån nämnda hus.

Skärmväggen behövs för att i någon mån lindra skadan av det felbyggda huset. Uddevalla kommun finner heller inte att den här placeringen strider mot strandskyddet, till skillnad mot tidigare ansökan där det befarades att en hemfridszon ev. kunde skapas mellan skärmväggen och huset på X. Havsbadföreningen förstår inte länsstyrelsens syn i ärendet. Det måste vara

verkligheten som gäller och i den rådande situationen, med ett felbyggt hus alldeles för nära, och då det så tydligt handlar om ett i sin helhet redan ianspråktaget område så kommer den tänkta skärmväggen absolut inte ge en avhållande effekt.

Strandskyddslagen och Havsbadförening har samma intensioner, nämligen att man fritt skall kunna vistas på platsen. Man skall kunna känna sig bekväm när man byter om, eller om man sitter och fikar efter pimpelfisket. Skärmväggen kommer uteslutande förbättra möjligheten för allmänheten att fritt kunna vistas i området.

DOMSKÄL

Tillämpliga lagar och bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Därutöver framgår av 7 kap. 25 § miljöbalken att en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte får gå längre än som krävs för att syftet med strandskyddet ska tillgodoses. Av 7 kap. 26 § miljöbalken framgår att en strandskyddsdispens får ges endast om det är förenligt med strandskyddet syften.

Havsbadföreningen har begärt syn på plats. Mark- och miljödomstolen finner dock att syn är utan betydelse i målet, varför bevisningen avvisas enligt 35 kap. 7 § rättegångsbalken. Målet har avgjorts utan skriftväxling enligt 15 § andra stycket, andra punkten ärendelagen.

Den anordning som föreningen söker strandskyddsdispens för avser en 11 meter lång skärmvägg med en höjd om högst 3,25 meter. Mark- och miljödomstolen delar föreningens bedömning att anordningen behövs för att skydda den badande allmänheten från upplevelsen av insyn från bostadshuset på fastigheten X. Det framgår därför av omständigheterna att det föreligger särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § punkten 3 miljöbalken. En dispens enligt ansökan främjar möjligheterna till bad inom området utan att förnärma något av strandskyddets syften. Det föreligger därför inte heller hinder enligt 7 kap. 26 § miljöbalken att meddela strandskyddsdispens.

Vid denna bedömning ska länsstyrelsens beslut upphävas och Miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 6 februari 2014.

Ove Järholm

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ove Järholm, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors. Föredragande har varit beredningsjuristen Johan Erlandsson.